

Yeniden Dracula

ÖMER YALÇINOVA

Korku gerilim serisinden çıkan Bram Stoker'ın Dracula'sı bir anlamda belgesel roman tadında. Günlükler, mektuplar ve gazete haberleri üzerinden ilerleyen Dracula ilk kez 1897 yılında yayımlanmıştı. Kısa sürede büyük üne kavuşan roman bugünün dünyasından da okurunu yeniden yakalamayı başarıyor.

Yapı Kredi Yayınları, Kazım Taşkent Klasik Yapıtlar Dizisini renklendirmeye devam ediyor. Geçen yıl bu diziden Mary Shelley'in *Frankenstein* romanı çıkmıştı. Bu yıl ise korku-gerilim, bazılarınca yeraltı edebiyatı diye nitelendirilen roman türünün diğer bir başyapıtı olan Bram Stoker'ın *Dracula'sı* yayımlandı.

Frankenstein'la *Dracula*'yı birlikte düşünebiliriz. *Frankenstein*'in ilk baskısı 1818'de, *Dracula*'nın ise 1897 yılında yapılmış. *Frankenstein*'de Yunan mitolojisinin Prometheus'una benzetilen "modern insan"ın yaratıcısına yönelik isyanı anlatılıyordu. *Dracula*'da "modern insan"ın bir sonraki aşamasına geçilmiş gibi. *Frankenstein* yaratıcısına isyan etse de, ondan vazgeçmemişti. Onun peşine düşmüş, ondan intikam almak istemişti. *Dracula*'da sanki modern insan bir seçimle karşı karşıyadır: Ya ruhunu yani Tanrı'yı seçecektir ya da ruhsuzluğu yani Şeytan'ı. *Dracula* bu kararsızlığı veya seçim anını somutlaştıran, düşünmeye açan bir romandır. Ona sadece korku edebiyatının fantastik bir figürü olarak bakmak eksik olur. Romancımız, ilgi çekici bir figür ve olaylar dizisi ortaya koyarak, okuyucusunun dikkatini çekmekle birlikte, yaşadığı dönemin felsefi, sosyolojik, bilimsel yönünü de yansıtmakta ve tartışmaktadır. *Dracula* romanının, ilk yayımlandığı yıldan bugüne kadar etkili olmasının sebebi, bu felsefi ve sosyolojik zemininde aranmalıdır.

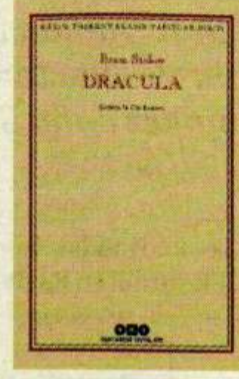
DRACULA'YA BUGÜNDEN BAKIŞ

Bram Stoker'ın yöntemine gelince... Biz 21. yüzyıl okuyucuları için *Dracula*, çok da şaşkınlığa ve korkuya kapılmadan okunacak bir romandır. Matrix, Yüzüklerin Efendisi, Alacakaranlık Efsanesi, Karanlık Ülkesi ve Müstakbel Suçlar gibi kökü *Frankenstein* ve *Dracula* gibi romanlara dayanan daha yüzlerce "vampir", "kurt adam" filmi izlediğimiz için, Bram Stoker'ın bir romancı olarak okuyucusuna çektiği numaralardan, yaptığı tasvirlerden çok da etkilenmiyoruz. Fakat olayların sıralanışı, kahramanın anlatımı, karakterlerin tasviri, diyaloglar, hararetlenen tartışmalar, günümüz okuyucusu için, olaylardan daha önemli

hale geliyor. Bu noktada artık Bram Stoker'ın ustalıklı kullandığı roman tekniğinden ziyade kahinliği ve mütefekkirliği ön plana çıkıyor. Fakat şu da bir gerçek, hiçbir sanat eserinde, düşünceyle biçimi (özle şekli), bıçakla keser gibi ayıramazsınız. *Dracula*, anlattığı olaylar ve taşıdığı öngörü ve fikirler kadar teknik açıdan da günümüz romancılığını besleyecek ve etkileyecek düzeydedir.

BELGESEL ROMAN TEKNİĞİ

Bram Stoker, "belgesel roman" diyebileceğimiz bir yöntemi takip etmiştir *Dracula*'da. Hemen gözümüzde canlandırılabilir, bir belgesel filmi. Orada mektuplar, telgraflar, günlükler, fotoğraflar vardır. Stoker da *Dracula*'da aynı şekilde günlük, mektup, telgraf ve gazete haberlerini kullanır. Roman boyunca birçok kişinin günlüğünü okuruz onda. Günlük türü, bilindiği üzere romanda hem iç konuşmayı, hem bilinçakışını hem de somut olayları vermesi açısından, eşsizdir. Modern romanda artık günlük denilmeden yazılan günlükleri roman diye okuruz. Günlük inandırıcıdır. Stoker'ın da inandırıcılığa ihtiyacı var. Çünkü 19. yüzyıl insanı için, hiç de inandırıcı olmayan olaylar anlatılmaktadır o. Hele bu yüzyılın rasyonalist, pozitivist,

Dracula

Bram Stoker

Çeviren:

N. Can Kantarcı

Yapı Kredi Yayınları

Haziran 2022

430 sayfa

septisist ve materyalist yönleri dikkate alınır, Stoker'ın işi çok zordur. O yüzden belge niteliği taşıyan günlük, mektup ve gazete haberlerine dayandırır romanını. Sonra da aslında, bu tekniği kurgusuna dahil eder. *Dracula*'nın karakterleri Dr. Seward, Van Helsing, Jonathan Harker, Mina Harker birbirlerinin günlüklerini okuyarak, ortak bir noktada buluşurlar. Onların günlüklerinde anlatılanlara inancı da, diğer günlükleri karşılaştırmaktan geçer. Bilindiği üzere günlük, sadece düşünce ve olay aktarımında değil, atmosfer oluşturmada, duygu anlatımında ve hatta tahlilinde de, avantajlı bir türdür.

Dikkat edildiğinde Stoker bu inanılması, daha doğrusu idrak edilmesi zor durumu (*Dracula*'nın Londra'ya yerleşmesi ve modern insanı Tanrı-Şeytan ikilemi içinde bırakmasını) anlatmak için bilinçli bir şekilde karakterlerinin birini avukat (Jonathan), birini beyin profesörü (Van Helsing), birini ruh hastalıkları doktoru (Dr. Seward), birini de lord (Arthur) olarak belirler. Bu da inandırıcılığı güçlendirmek içindir. Bir de sinekleri yakalayıp, örümceklere yediren, sonra da örümceklere kendisi yiyen, aslında gayet entelektüel ve asilzade bir kahramanımız vardır: Renfield. Stoker Tanrı-Şeytan ikilemini daha çok Renfield ve Van Helsing üzerinden yürütür. Van Helsing bir beyin uzmanı olmasına rağmen dini inancını kaybetmemiş, kendini Tanrı'ya adanmış biridir. Ve masum insanların kanını emen, kendi iktidarını kurmaya çalışan, kötülüğün ta kendisi olarak beliren *Dracula*'yla Tanrı adına savaşır. Renfield'in "Ruh istemiyorum!" isyanı anlamlıdır. Ne istiyor Renfield? "Yaşam"ı... "Ruhsuz" yaşam; yani dünya nimetleri... Bunu Dr. Seward şu şekilde formüle edecek: "Yolu Hayat'tan değil, Ölüm'den geçecek olan yeni bir varlık türü." *Dracula*, başkalarının kanını içer. Onları öldürür. Ölen kişiler masum mudur bakmaz. Önemli olan kendi ihtiyacıdır. Onda vicdan yoktur. Hedefine ulaşmak için bütün gaddarlık ve zulmü meşru görür.

Dracula, 19. yüzyılda Batı merkezli gerçekleştirilen dünya dönüşümünü anlatmaktadır. *Frankenstein* da öyleydi. *Dracula* ve *Frankenstein* sadece kötülüğü/şeytanlığı temsil etmezler, onlar ayrıca gücün de simgesidirler. Hem psikolojik, hem de maddi. *Dracula* konttur, çok altını ve banknotu vardır. Dolayısıyla *Dracula* için, emperyalizm ve kapitalizm diyebiliriz rahatlıkla. Fakat iyilik, her ne kadar güçsüz, çelimsiz ve taraftarsız görünse de, her zaman vardır. Ve iyilik bütün çağlarda kötülüğün karşısında direnmiştir. Bu iki roman, biraz da bu kaygıyla yazılmış gibidir. Evet, Londra'ya *Dracula* geldi. Ama Tanrı da var. *Dracula*'ya bu yüzden kutsal ekme ve haçla saldırılır. Onun kazıkla öldürülmesi, Kazıklı Voyvoda özelinde Batı tarihine yapılan göndermedir. *Dracula*'ya karşı sarımsağın kullanılması, sarımsağın ihtiva ettiği antibiyotik düşünülürse, bilime olan güvenin temsilidir.